

ES ATBALSTU SPORTU!

ESATBALSTUSPORTU.LV

Latvijas Republikas Ministru prezidentam Mārim Kučinskim

Rīgā, 2018. gada 28. augustā

Latvijas sportistu, treneru un sporta organizāciju atklātā vēstule

A. god. Kučinska kungs!

Situācija Latvijas sportā ir sasniegusi kritisko robežu, kad klusēt vairs nav iespējams.

Ir piepildījušās Latvijas sporta organizāciju bažas: 2017. gadā veiktā nodokļu reforma – “Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma” (UINL) jaunais tiesiskais regulējums – grauj Latvijā ilgi un sekmīgi darbojošos ziedojumu sistēmu sabiedriskā labuma organizācijām. 2018. gada vasarā apkopotā statistika liecina, ka privāto ziedojumu apjoms sporta organizācijām un pasākumiem piedzīvojis kritumu par 75%. Tas ir dramatisks trieciens, jo līdz šim ziedojumi nodrošinājuši aptuveni trešo daļu no valstiski svarīgāko sporta programmu un pasākumu īstenošanas.

Tas nozīmē, ka jau šogad ir apdraudēta daudzu sacensību un sporta pasākumu norise, bet jaunajiem sportistiem nav un nākotnē visdrīzāk vairs nebūs pietiekamu iespēju gūt pieredzi treniņnometnēs un pienācīgi sagatavoties, lai pārstāvētu Latviju sporta sacensībās visaugstākajā līmenī pēc diviem, četriem, astoņiem gadiem.

Šī skaudrā situācija, kurā nonākuši Latvijas sportisti un sporta organizācijas, aktualizē arī dziļāku problēmu: neefektīvo un smagnējo Latvijas sporta pārvaldības modeli, kas atstājis smagas sekas ne vien uz sportu, bet uz sabiedrību kopumā.

- Katram piektajam Latvijas bērnam ir liekais svars, un pusei no tiem – nopietna aptaukošanās, kas var izraisīt smagas hroniskas saslimšanas. Vairāk nekā pusei Latvijas skolēnu fiziskā sagatavotība ir zem vidējā līmeņa. Tomēr Izglītības un zinātnes ministrijas 2016. gadā dotais solījums ieviest Latvijas skolās trešo sporta stundu gadu gaitā tā arī nav īstenots, turklāt nemaz nav paredzēts to darīt.
- Bērnu un jauniešu katastrofāli sliktais fiziskās sagatavotības līmenis sāk apdraudēt arī Latvijas drošību. Aizsardzības ministrija un iekšlietu struktūras saskaras ar grūtībām nokomplektēt jauno kareivju un potenciālo policistu rindas. Tā, piemēram, Valsts policijas koledžas reflektantu vidū fiziskās sagatavotības pārbaudi 2013. gadā nenokārtoja 42,8%, bet 2016. gadā – jau 50,4% personu. Absurdā kārtā tā vietā, lai stiprinātu jauniešu fiziskās sagatavotības līmeni, valdība šogad atbalstījusi Iekšlietu ministrijas grozītos noteikumus, kas paredz policistiem, robežsargiem, ugunsdzēsējiem un cietumu uzraugiem atvieglot fiziskās sagatavotības prasības.

- Sports ir viens no efektīvākajiem veidiem darbā ar riska jauniešiem. Sportiskas aktivitātes pasargā bērnus ne vien no pārmērīgas laika pavadīšanas telefona ekrānos, bet arī pusaudžu alkoholisma, narkotiku lietošanas un noziedzības. Taču, kaut arī Eiropas fondu nauda palīdzējusi veidot un atjaunot sporta infrastruktūru Latvijā, trūkst treneru un atbalsta sporta nodarbību īstenošanai. Latvijas treneru sastāvs noveco. Zemā atalgojuma dēļ treneriem izdzīvot iespējams, vien strādājot vairākās darba vietās, kas samazina jauno speciālistu motivāciju turpināt darbu šajā profesijā.
- Sports kā ikdienas aktivitāte līdzās veselīgam uzturam ir viens no galvenajiem fiziski un emocionāli veselības priekšnosacījumiem. Regulāra fiziskā aktivitāte pozitīvi ietekmē gandrīz visus cilvēka orgānus un audus. Pēc Pasaules Veselības organizācijas datiem Latvijā no mazkustīga dzīvesveida cieš vairāk nekā 30% iedzīvotāju. Salīdzinājumam – Igaunijā tie ir 17%, bet Lietuvā – ap 22% iedzīvotāju. Mazkustīga dzīvesveida radītais kaitējums salīdzināms ar smēķēšanas nodarīto postu – mazkustīgs dzīvesveids ik gadu pasaulē izraisa vairāk nekā 5 miljonus nāves gadījumu.
- Bez pietiekama valsts atbalsta un pārdomātas sporta politikas mēs neredzam nozares attīstības iespējas reģionos. Sporta infrastruktūra koncentrējas galvenokārt lielajās pilsētās, bet talanti dzimst arī mazpilsētās un Latvijas laukos. Nepievēršot pietiekamu uzmanību sporta nozares attīstībai reģionos, sporta tradīcijas kļūs aizvien vājākas un profesionālu sportistu – aizvien mazāk. Pasaules pieredzē netrūkst labu piemēru, no kuriem varam mācīties, kaut vai Slovēnija, Somija un Islande, kur mērķtiecīgi ieguldījumi atbilstošas infrastruktūras izveidošanā un motivētu sporta darbinieku attīstībā ļāvuši sasniegt gan izcilus sportiskus panākumus, gan būtiskas pārmaiņas sabiedrības dzīvesveidā.
- Visi šie apstākļi ir nopietns apdraudējums lielajam darbam, ko daudzus gadus pašreizējie veikuši sportisti, treneri, sporta ārsti, fizioterapeiti un citi nozarē strādājošie. Jau šobrīd jūtam sportisko panākumu kritumu vairākos Latvijai raksturīgos sporta veidos un pasākumos (Olimpiskās spēles Rio 2016. gadā un Phjončhanā 2018. gadā), ko izraisījusi 2008./2009. gada finanšu krīze un finansējuma samazinājums augstas klases sportam un sporta skolām par 67 %. Diemžēl augstas klases sporta finansējuma līmenis vēl joprojām nav atgriezies 2007. gada līmenī. Bez pienācīgām iespējām profesionāliem sportistiem sagatavoties sacensībām un ilgtermiņa skatījuma, kas ļautu attīstīties nākotnes sportistiem, kritīsies Latvijas konkurētspēja starptautiskajā sporta arēnā.

Kā rāda līdzšinējā pieredze, sports un aktīvs, veselīgs dzīvesveids diemžēl nav bijis un nebūs sava aizbildņa, Izglītības un zinātnes ministrijas, prioritāte; tur risināmas citas valstiski svarīgas problēmas. Turklāt sporta politikas īstenošana nav tikai izglītības jautājums, tas vienlīdz plaši skar arī veselības, iekšlietu un aizsardzības, labklājības un reģionālās attīstības jomas.

Apvienojoties vairāk nekā 50 sporta organizācijām un simtiem Latvijas sportistu, esam uzsākuši sabiedrisku iniciatīvu “Es atbalstu sportu”, lai aktualizētu būtiskākās nozares prasības.

1. Lai novērstu akūtas problēmas, ko radījusi nepārdomātā nodokļu reforma un izmaiņas, kas skar ziedojumus sabiedriskā labuma organizācijām, jānosaka kompensējoši pasākumi 2018. gada, kā arī 2019. un 2020. gada valsts budžeta programmā ar mērķi novērst ziedojumu apmēra milzīgā krituma radītās negatīvās sekas, kamēr tiks pilnveidota nodokļu atlaistu kārtība vai izveidota cita sistēma sabiedriskā labuma organizāciju atbalstam.

2. Latvijas sportam vajadzīgs pārvaldnieks, kurš “deg” par sportu ne tikai fanu rindās un ne tikai tad, kad Latvijas pārstāvji kāpj uz goda pjedestāla, un spēj risināt šo daudzām nozarēm kritisko jautājumu loku. Respektīvi, ir nepieciešama Latvijas sporta pārvaldības modeļa maiņa. Ir vajadzīga diskusija par īpašas sporta pārvaldības institūcijas veidošanu. Eiropas Savienības valstīs sastopami dažādi sporta pārvaldības modeļi. Veidojot savu optimālo modeli, Latvija var pārņemt labāko no Eiropas pieredzes, iegūstot objektīvu, stratēģiski gudru un efektīvu sporta pārvaldnieku.

Mēs, zemāk parakstījušies, ceram, ka vēl nav par vēlu veikt fundamentālas, pozitīvas pārmaiņas, lai arī turpmāk Latvijas sportisti varētu gūt augstvērtīgus sasniegumus, lepoties ar medaļām, uzstādīt jaunus rekordus un rādīt izcilu piemēru mūsu bērniem. Mēs ceram, ka joprojām varēsim nodarboties ar saviem sporta veidiem, nevis mesties izmisīgā cīņā par izdzīvošanu.

Ja pārmaiņas nesāksies jau tūlīt, var nebūt medaļu Vasaras Olimpiskajās spēlēs Tokijā 2020. gadā un Ziemas Olimpiskajās spēlēs Pekinā 2022. gadā, godalgotu vietu čempionātos, kausos un turnīros, un Latvija pavisam drīz zaudēs vietu starptautiskajās sporta līgās. Vairs nebūs sporta fanu, jo nebūs, ar ko lepoties, un aizvien lielāku negatīvo nospiedumu radīs mūsu jauniešu mazkustīgais dzīvesveids. Tāpēc aicinām Jūs vistuvākajā laikā aktualizēt sporta nozares situāciju, rast steidzamu risinājumu akūtajām problēmām un iezīmēt risinājumus nākamajiem gadiem.

Patiesā cieņā

Uljana Semjonova, divkārtēja Olimpiskā čempione basketbolā

Jānis Ķipurs, Olimpiskais čempions bobslejā

Gunta Baško, Latvijas nacionālās sievietes basketbola izlases kapteine, Olimpisko spēļu dalībniece

Dainis Dukurs, Olimpisko medaļnieku treneris skeletonā

Ineta Radēviča, Pasaules vicečempione vieglatlētikā

Igors Vihrovs, Olimpiskais čempions vingrošanā

Rebeka Koha, Pasaules čempionāta bronzas medaļas ieguvēja svarcelšanā

Edgars Masaļskis, Olimpisko spēļu dalībnieks hokejā

Pauls Jonass, Pasaules čempions motokrosā

Kristers Serģis, pieckārtējs Pasaules čempions motokrosā ar blakusvāģi